

TOGETHER - LEJA JURIŠIĆ EN MARKO MANDIĆ

Zinderende omhelzing van de kleutertijd

Een dag later ben ik nog steeds niet helemaal terug in mijn gewone leven. Het is alsof ik er bovenuit getild ben. Ik voel me gelouterd. De diepte van de ervaring van de voorstelling *Together* gaat ver, veel verder dan ik gewend ben of had gedacht. Een intense veelzijdige ervaring van zes uur samenvatting in een paar zinnen is moeilijk zo niet onmogelijk.

Ik kan beschrijven hoe het was, wat ik gezien heb, of ik kan beschrijven hoe ik het ervaren heb. Ik ga allebei proberen, maar makkelijk is anders. En juist dat: die moeilijkheid om je eigen ervaring en emoties te duiden en zelfs om te beschrijven wat je nu eigenlijk gezien hebt, is wat mij zo aantrekt in het avant-garde theater zoals dat bij SPRING telkens op de Bühne verschijnt. Telkens wanneer ik denk dat niks mij meer verrassen (of choqueren) kan, blijk ik het mis te hebben. Het van alle inperkingen losgemaakte experimentele dans en theater heeft een oneindig aantal mogelijkheden. Het esthetisch vocabulaire van het normale leven met begrippen als mooi, leuk, aangenaam, vermakelijk, prachtig, boeiend, opwindend, schiet schromelijk te kort om een SPRING-voorstelling te duiden. Het zou kunnen dat dat verklaart waarom een groot publiek voor SPRING niet is weggelegd. Deze voorstellingen vallen deels buiten de kaders van wat mensen zich bij theater en dans voorstellen. Voor wie durft, biedt SPRING veel. En als toeschouwer wordt er veel van je verwacht of zelfs geëist: niet bang voor ongemakkelijkheid, lelijkheid, obsceniteit, stilte, schuring, wispelturigheid, cultuurkritiek, absurditeit, viezigheid, vunzigheid, abstractie, minimalisme, monotonie, eclecticisme, gender fluïditeit en je eigen set van opvattingen die opgerekt worden.

Om het vreemde tijdstip vier uur in middag begon de voorstelling *Together*. De Blauwe zaal in de stadsschouwburg zag er totaal anders uit. De blinding voor de ramen waren geopend zodat er uitzicht was op het park. Er was een vierkant podium waar het publiek aan alle kanten omheen kon zitten. De zaaldeuren bleven open en het publiek kon vrij in en uit lopen. De Sloveense dansers Leja Jurišić en Marko Mandić waren al bezig op het lege podium met wat leek op yoga/dans/warming up. Er was ook geen echt officieel begin. De voorstelling is bondig te beschrijven als een dans en excentrieke performance van twee dansers op een playlist van een eclecticische mix van popmuziek. In het door SPRING afgenomen interview merkt Marko op: *'Die playlist duurt zes uur en die zetten we tijdens de voorstelling op 'shuffle'. De computer is dus een dramaturg.'* Ik moet dit even tot mij door laten dringen. Hoe doen ze het dan met de dans en beweging? Hoeveel is ingestudeerd, hoeveel is geïmproviseerd? Ik had gedacht dat het hele stuk geregisseerd was, maar dat is niet zo.

Zes uur later ligt het podium bezaaid met een grote hoeveelheid troep en viezigheid en hebben de dansers zich met van alles en nog wat ingesmeerd. De schouwburg had geregeld dat er een snelle maaltijd geserveerd kon worden in theaterrestaurant De zindering, maar er was geen pauze. Toen ik om half zeven, tweeënhalve uur in de voorstelling, de zaal verliet om te eten had ik een fomo-gevoel (*fear of missing out*). Het zou kunnen dat je net iets spectaculairs miste. Zoals toen de dansers de zaal uitrenden en gebaarden dat we uit het raam moesten kijken. De toeschouwers spoedden zich naar de ramen en daar zagen we de dansers op het natte gras in het park rennen. Zij in een rode jurk, hij poedelnaakt. Hij wentelde zich als een varken in de modder. Ze dolden als blije kleuters in het rond: overal op klimmen, lekker vies in de natte modder spelen en in de Hekman fontein staan. Een paar voorbijgangers bleven staan kijken, maar Utrecht bewoog stoïcijns door. Voordat ze naar buiten renden hadden ze al naakt voor het raam gestaan – in het volle licht voor de ramen boven de ingang van de stadsschouwburg.

De onbekommerdheid en experimenteerdrift van kleuters verliezen we in het proces van opgroeien en netjes en normaal worden. *Together* laat zien hoe een kleuterhouding bij volwassenen vorm krijgt. Je insmeren met modder, jezelf beschilderen, aan elkaars plasser zitten, onbekommerd bloot rondlopen, rare dansjes doen, vechten, wat volwassenen aanduiden als vieze spelletjes, naar elkaar spugen, elkaar aflikken, je tenen in je mond stoppen, de tenen van een ander in de mond stoppen, ruzie maken, knuffelen, spelen met dingen die geen speelgoed zijn, kliederen met eten, met dingen slaan. Bij volwassenen ziet dit er toch anders uit dan als het kleuters zouden zijn. De seksuele dimensie is ook meer aanwezig. *Together* leek op een uitgestrekte paringsdans met aantrekking en afstoting en even leek het erop of het stuk toewerkte naar seks. Maar dat bleef, net als bij kleuters achterwege. Het bleef bij vieze spelletjes. Er was duidelijk een dominante rol voor de vrouw weggelegd als dominatrix. Zij sloeg en stopte hem, liep over men heen, bond hem meerdere malen vast, kneep en kneedde zijn pik. Hij probeerde haar van haar kleren te ontdoen, maar zij wees zijn erotische toenadering agressief af. Een groot deel van de voorstelling paradeerde hij bloot over het podium. Zij gaf zich ook bloot, maar op het moment dat zij het wilde. Maar toen gaf ze zich ook helemaal bloot en liet zich aan alle kanten bekijken. *'Wat is seksualiteit? Hoe wordt die opgewekt? Waarom zijn we daar zo bang voor?'* aldus Leja.

Het stuk had ook een vrolijkheid, luchtigheid met komische momenten. Zo joelde de zaal toen de dansers op het grasveld buiten waren. Maar ook toen hij met zijn piemel in een boek van Jung rondliep of haar acrobatiek met haar borsten. Boven het podium hingen vier schermen met uitleggende teksten die ook een reflectie waren op hetgeen er op het toneel plaatsvond. Ook hier zaten vrolijke komische teksten bij.

'Het is hopelijk geen participatietheater!' zei mijn vriendin voor de voorstelling. Met modern theater weet je dat nooit zeker, maar de coronamaatregelen hebben de mate van participatie wel beperkt. Maar toch werd er van het publiek gevraagd om te participeren – niet verwonderlijk in een voorstelling die *Together* heet. Met rekverband spande Marko een web over het podium en de toeschouwers moesten die draden stevig vasthouden. Leja zat midden onder het net, maar, na een helse worsteling was Marko ingevlochten in het web en bleek Leja de spin. Het publiek moest het stevig vasthouden want het ging er niet bepaald zachtzinnig aan toe. De hele voorstelling was niet zachtzinnig. In het SPRING interview merkt Leja over deze voorstelling op: *'Met iemand samen zijn is zo'n intens gevoel. Het is intiem. Die diepe verbondenheid die wij hebben verspreid zich langzaam over de mensen, eerst een derde persoon, dan een vierde, een vijfde...tot uiteindelijk het hele publiek.'*

Moderne gladiatoren noemen ze zichzelf ergens, althans dat staan in de boventiteling. Door deze vergelijking verandert het podium in een arena waar de vechters op leven en dood met elkaar strijden. Bloed vloeit er genoeg, in de vorm van tomatenpasta en bietensap. Ook worden er met twee watermeloenen gegooid die in stukken uiteenspatten als gekraakte hersenpannen. De voorstelling eindigde met een stille scene, de eerste stilte in zes uur. Ze overgoten zich met wit latex. Leja maakte een kopstand met haar hoofd geheel ondergedompeld in de latex. Het was een prachtig gezicht deze twee egaal helwitte lichamen. Heel fotogeniek. De witte dansers buigen en het publiek veert op voor een staande ovatie met gejoel. Wat een prestatie! Zes uur lang zijn ze onafgebroken en zonder pauze op het toneel geweest. Maar heel af en toe hebben ze wat gedronken. Zes uur inspanning komt in de buurt van een triatlon. De dansers leveren een topprestatie qua conditie.

Het applaus zwakt uiteindelijk toch af, maar de dansers kunnen niet van het zeil af omdat alles onder het latex zou zitten. Ze vragen of iemand hen vier vuilniszakken aan kan geven zodat zij daar hun voeten in kunnen steken om naar de douche te lopen. Buiten kijk ik naar de voorgevel van de stadsschouwburg en kan de verlichte Blauwe Zaal zien. Dit aanzicht van de schouwburg is prachtig. Ik bedenk dat ik zo weer naar deze voorstelling zou gaan. Om mij weer in deze aangename meditatieve extase te begeven. De voorstelling maakt een overdonderende indruk waar ik helemaal in opging. Ik heb me in de zes uur niet verveeld. Sterker nog, ook als het langer had geduurd was ik blijven zitten. Ik voel me ook niet moe, maar juist energiek. Het stuk biedt spektakel en is van alles: moderne dans, bondage, gladiatorengevecht, yoga, judo, striptease, klucht, performance, ballroom dans, disco, orgie, ritueel, ceremonie, paringsdans, vechten en liefkozen.

Dit is een voorstelling die ik zelf zou willen doen: alles doen wat nooit mocht of wat stout en vies was en dat als volwassenen doen in het openbaar op een podium als een extatische transgressie van de geïnternaliseerde norm. Tijdens het kijken verruilde ik mij met Marko. Mijn hart bonst al in de keel van angst en opwinding om het alleen al te denken. Zo prikkelt het kijken mijn fantasie. De kleuter is mij begint zich te roeren, maar zit voorlopig nog wel gevangen in het harnas van volwassenheid.

Geschreven door Floris van den Berg.